

Onder ambtenaren

ONDER AMBTENAREN

HET VERHAAL VAN EEN KRITISCHE DWARSDENKER

V. Simurgh

Varia
Scripta

Varia *Scripta*

ONDER AMBTENAREN

© 2023 *Varia Scripta* namens de auteur

Omslagontwerp: Ronald Koopmans

Ontwerp binnenwerk: Ronald Koopmans

Opmaak binnenwerk: *Varia Scripta*

ISBN: 978-90-833320-6-2

NUR-code: 311

Behoudens de krachtens het (internationale) auteursrecht toegelaten uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een gedigitaliseerde gegevensverzameling – al dan niet online – worden opgeslagen of toegankelijk gemaakt, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende(n).

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, *Stb.* 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht: www.reprorecht.nl.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Desondanks kan de afwezigheid van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden, niet worden gegarandeerd. De auteursrechthebbende aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventuele zet- en/of drukfouten, dan wel onnauwkeurigheden en/of onvolkomenheden.

Deze publicatie is verzorgd door *Iustitia Scripta*: een imprint van PMJFFrissen.com ten tijde van de totstandkoming gevestigd te Best. Voor informatie over de activiteiten van de auteursrechthebbende ga naar: www.iustitiascripta.com.

WOORD VOORAF

Voor u ligt het verhaal van een kritische ambtelijke dwarsdenker en zijn belevenissen als rijksambtenaar en terloops als docent/wetenschapper. Het is en dat kan ook eigenlijk niet anders, een kritisch verhaal geworden. Het gaat over ambtelijke willekeur en pestgedrag wat tegenwoordig de kwalificatie van grensoverschrijdend gedrag zou hebben gekregen. Het gaat dan ook niet alleen over leidinggevende ‘bullies’, maar ook over arrogantie, ‘acting to please’, integriteit, loyaliteit, lafheid en notoire domheid, wat in ambtelijke organisaties helaas ook vandaag de dag nog schering en inslag is en wat voor velen ook herkenbaar is.

U kunt ervan verzekerd zijn dat de schrijver zijn uiterste best heeft gedaan om het verhaal op een dusdanige manier te schrijven dat er bij tijd en wijle een glimlach op uw gezicht verschijnt en misschien wel iets van herkenbaarheid opwelt.

Veel leesplezier.

November 2023

Hoofdstuk 1. 'Altijd dat gedoe'

(1) Toen Van Leengrond het idee kreeg om zijn ervaringen van ongeveer de laatste tien jaar als ambtenaar op papier te zetten, schoot hem het boek *Onder professoren* van Willem Frederik Hermans te binnen dat hij in zijn jeugd had gelezen. Het begin van dat boek is zo sprekend en het boek zelf is een inspiratiebron voor wat nu volgt.

Het rijtjeshuis staat te druipen van de regen, nadat het de hele nacht heeft geplensd. Het is een herfstige zaterdagochtend en de zon is op de juiste tijd opgekomen en juist op dat moment opent in de slaapkamer van het rijtjeshuis Van Leengrond zijn ogen. Het is zaterdag en dus heeft de ambtenaar die werkzaam is op een wetgevingsdirectie van een ministerie, overigens net als zo velen, vrij. Hij had dus evengoed kunnen uitslapen, maar dat lukt hem al jaren niet (meer), omdat hij altijd al voor zessen 's morgens wakker wordt en net als op werkdagen is hij in gedachten met zijn werk bezig.

(2) '*Altijd dat gedoe*', mompelt hij en daarmee refereert hij aan – voorzichtig geformuleerd – de ergernissen waarmee hij op 'zijn' ministerie is geconfronteerd. U herkent ze vast wel. Elke week veel uren vergaderen om het vergaderen en om mensen die niets afweten van de zaken waarover zij praten, de gelegenheid te geven hun zegje te doen over dus eigenlijk niets. De wetgeving waaraan hij zo is verknocht, te zien worden verkwanseld voor louter en alleen politiek gewin. De kwaliteit van die wetgeving die te wensen overlaat, niet alleen wat betreft de inhoud, maar ook wat betreft de vormgeving. Die kwaliteit, daar gaat het al lang niet meer om; resultaat boeken staat centraal. De niet zo heel goede verstandhouding met zijn laatste afdelingshoofd die zichzelf allerlei eigenschappen en vaardigheden toedicht, maar die zich door gebrek aan leidinggevende kwaliteiten en inhoudelijk kennis overeind probeert te houden door collega's tegen elkaar uit te spelen, het niet zo nauw neemt met de waarheid en zelfs intimidatie niet mijdt. Zo schiet hem te binnen dat een collega vijf minuten eerder weggaat om de trein te halen, anders moet hij een half uur wachten. Krijgt hij van het afdelingshoofd te horen dat hij dat moet compenseren met vakantieaanspraken! Erger nog: twee collega's moeten controleren of hij niet te vroeg weggaat en dat rapporteren. Uit een tweetal medewerkerstevredenheidsonderzoeken (MTO) blijkt dat Van Leengrond niet de enige is die niet zo heel positief over zijn afdelingshoofd denkt. Dit afdelingshoofd komt er in die onderzoeken – eufemistische gezegd – niet zo heel goed van af. Dan volgt overigens wel weer de standaardreactie die tot

grote hilariteit onder de medewerkers heeft geleid: de vraagstelling was onduidelijk en verwarrend. Ja hoor! Dus niet het afdelingshoofd wordt ter verantwoording geroepen, maar de verstandelijke vermogens van de medewerkers wordt aan de orde gesteld.

(3) Ook het ministerie ontkomt niet aan de onvermijdelijke nieuwigheden, zoals het volledig digitaliseren van de werkomgeving. Neem de bibliotheek van het ministerie, eh... o nee, die is er niet meer. Het magazijn met geweldige boeken, niet alleen moderne boeken op veel terreinen, zoals economie, sociologie, recht, politiek en samenleving, maar ook oude, zeer oude boeken, zoals een verordeningenboek van de stad Amsterdam uit 1640, naast Kamerstukken, adviezen, Staatsbladen, Staatscouranten, Tractatenbladen en andere officiële stukken waarbuiten een wetgever niet kan, zijn in blauwe papiercontainers gegooid met maar één doel: papierverwerking. Het credo is, hij hoort het een medewerker van de bibliotheek die hij al decennia kent en bij wie hij altijd terecht kan als hij informatie nodig heeft, nog zeggen, *‘Alles wordt digitaal, dat is veel goedkoper, simpeler en veel sneller’*. *‘Dat ‘wordt’*, heeft Van Leengrond toen gezegd, *‘daarom gaat het. Het is er nog niet hè!’* *‘Nee, natuurlijk niet, maar dat geeft ook niet. Minder ruimte voor het magazijn van de bibliotheek, want, kom op, wie leest er nog een boek, daarom gaat het!’*, is de actie.

(4) En wat te denken van het elektronische netwerk, waarin letterlijk alles wat wordt geschreven en gedaan, moet worden opgeslagen. Ook zo handig, want dan kun je alles vinden, behalve natuurlijk als het netwerk of de stroom uitvalt. Maar los van dit onbeduidende puntje, denkt Van Leengrond daarover zo het zijne. *‘Het gaat natuurlijk om wie de Zwarte Piet – mag dat nog wel? – krijgt toegespeeld als er iets fout gaat’*, mijmert hij. Dat is namelijk in de moderne rijksoverheid zeer gangbaar, een angstcultuur. Als er iets fout gaat, moet je vooral kunnen laten zien dat: *‘It wasn’t me!’*. Van Leengrond gniffelt nu toch wel een beetje in zichzelf want voor hem geldt als sinds jaar en dag: *‘It’s me!’*.

(5) En dan natuurlijk dat onvermijdelijke *‘Het Nieuwe Werken’*. Het tijd en plaats onafhankelijk werken, maar dan vooral zonder na te denken over de gevolgen ervan. Het wordt verkocht alsof iedereen daarmee zijn voordeel kan doen. Zo maakt het de combinatie van arbeid en zorg een stuk gemakkelijker om maar wat te noemen. Ja hoor. Het is natuurlijk gewoon een ordinaire bezuiniging. Zijn afdelingshoofd is overigens wel heel consequent geweest in het blijven volhouden dat het geen bezuiniging is. Dat is minder vreemd dan het